Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 31ης Ιανουαρίου 2017*

«Προδικαστική παραπομπή — Χώρος, ασφάλειας και δικαιοσύνης — Άσυλο — Οδηγία 2004/83/ΕΚ — Ελάχιστες απαιτήσεις σχετικά με τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι υπήκοοι τρίτων χωρών ή οι απάτριδες για την αναγνώριση της ιδιότητας του πρόσφυγα — Άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ', και άρθρο 12, παράγραφος 3 — Αποκλεισμός από το καθεστώς του πρόσφυγα — Έννοια του όρου "πράξεις που αντιβαίνουν στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών" — Περιεχόμενο — Ηγετικό μέλος τρομοκρατικής οργανώσεως — Ποινική καταδίκη για συμμετοχή στις δραστηριότητες τρομοκρατικής ομάδας — Εξατομικευμένη έρευνα»

Στην υπόθεση C-573/14,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας, Βέλγιο) με απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 2014, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 11 Δεκεμβρίου 2014, στο πλαίσιο της δίκης

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides

κατά

Mostafa Lounani,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, M. Ilešič, L. Bay Larsen, J. L. da Cruz Vilaça, E. Juhász, M. Berger και E. Regan, προέδρους τμήματος, A. Rosas (εισηγητή), A. Borg Barthet, J. Malenovský, E. Levits, K. Jürimäe και K. Λυκούργο, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston

γραμματέας: V. Tourrès, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 16ης Φεβρουαρίου 2016,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο Commissaire général aux réfugiés και aux apatrides, εκπροσωπούμενος από την E. Derriks, avocat,

— ο M. Lounani, εκπροσωπούμενος από τον C. Marchand και την D. Alamat, avocats,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

— η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Pochet, τη M. Jacobs και τον S. Vanrie, επικουρούμενους από τον D. Matray, την C. Piront και τη N. Schynts, avocats,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη Μ. Μιχελογιαννάκη,

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους A. Rubio González και L. Banciella Rodríguez-Miñón,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους F.-X. Bréchot και D. Colas,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον M. Salvatorelli, avvocato dello Stato,

— η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Z. Fehér και την M. M. Tátrai,

— η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τους M. Holt και S. Brandon, καθώς και από τη V. Kaye, επικουρούμενους από τον D. Blundell, barrister,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τη Μ. Κοντού-Durande και τον R. Troosters,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, και του άρθρου 12, παράγραφος 3, της οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απατρίδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους (ΕΕ 2004, L 304, σ. 12, και διορθωτικά ΕΕ 2005, L 204, σ. 24, και ΕΕ 2011, L 278, σ. 13).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Γενικού Επιτρόπου για τους Πρόσφυγες και τους Απάτριδες, στο εξής: Γενικός Επίτροπος) και του Mostafa Lounani, Μαροκινού υπηκόου, σχετικά με την εφαρμογή, στην περίπτωση του δευτέρου, του λόγου αποκλεισμού από την υπαγωγή στο καθεστώς του πρόσφυγα, λόγω πράξεων που αντιβαίνουν στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

Ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών

3 Κατά το άρθρο 1, σημεία 1 και 3, του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος υπογράφηκε στον Άγιο Φραγκίσκο (Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής) στις 26 Ιουνίου 1945:

«Οι σκοποί των Ηνωμένων Εθνών είναι:

1. Να διατηρούν τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, και για να επιτευχθεί αυτό: να παίρνουν αποτελεσματικά συλλογικά μέτρα για να προλαβαίνουν και να απομακρύνουν κάθε απειλή της ειρήνης και για να καταστέλλουν κάθε επιθετική ενέργεια ή άλλης μορφής παραβίαση της ειρήνης και να επιτυχαίνουν, με ειρηνικά μέσα και σύμφωνα με τις αρχές της δικαιοσύνης και του διεθνούς δικαίου, διευθέτηση ή διακανονισμό διεθνών διαφορών ή καταστάσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε διατάραξη της ειρήνης.

[…]

3. Να επιτυγχάνουν διεθνή συνεργασία για την επίλυση διεθνών προβλημάτων οικονομικής, κοινωνικής, πολιτιστικής και ανθρωπιστικής φύσεως, και για την ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών για όλους, χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας».

Η Σύμβαση της Γενεύης

4 Η Σύμβαση περί του καθεστώτος των προσφύγων, η οποία υπογράφηκε στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951 [*Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 189, σ. 150, αριθ. 2545 (1954)], τέθηκε σε ισχύ στις 22 Απριλίου 1954. Τη σύμβαση αυτή συμπληρώνει το Πρωτόκολλο περί του καθεστώτος των προσφύγων, το οποίο συνήφθη στη Νέα Υόρκη στις 31 Ιανουαρίου 1967 και τέθηκε σε ισχύ στις 4 Οκτωβρίου 1967 (στο εξής: Σύμβαση της Γενεύης).

5 Το άρθρο 1 της Συμβάσεως της Γενεύης, έχοντας, στο τμήμα Α′, ορίσει, μεταξύ άλλων, την έννοια του «πρόσφυγα» για τους σκοπούς της Συμβάσεως αυτής, ορίζει, στο τμήμα ΣΤ′, ότι:

«Οι διατάξεις της Συμβάσεως αυτής δεν έχουν εφαρμογή στην περίπτωση προσώπων για τα οποία υπάρχουν σοβαροί λόγοι ώστε να πιστεύεται ότι:

[…]

γ) είναι ένοχα ενεργειών αντιθέτων προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.»

Τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών

6 Στις 28 Σεπτεμβρίου 2001 το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών (στο εξής: Συμβούλιο Ασφαλείας) υιοθέτησε το ψήφισμα 1373 (2001), στο προοίμιο του οποίου επισημαίνεται εκ νέου, μεταξύ άλλων, «η ανάγκη να αντιμετωπισθούν με όλα τα μέσα, σύμφωνα με τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, οι απειλές κατά της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, τις οποίες συνιστούν οι πράξεις τρομοκρατίας».

7 Στο σημείο 3, στοιχεία στ′ και ζ′, του ως άνω ψηφίσματος, ζητείται από όλα τα κράτη, αφενός, «να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα, σύμφωνα με τις εφαρμοστέες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας τους και του διεθνούς δικαίου, περιλαμβανομένων των διεθνών κανόνων περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προκειμένου να διακριβώσουν, πριν αναγνωρίσουν την ιδιότητα του πρόσφυγα, ότι οι αιτούντες άσυλο δεν οργάνωσαν ή διευκόλυναν τη διάπραξη τρομοκρατικών ενεργειών και δεν συμμετείχαν σε αυτές» και, αφετέρου, «να μεριμνούν, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, ώστε οι αυτουργοί ή οι οργανωτές τρομοκρατικών ενεργειών ή όσοι διευκολύνουν τέτοιες ενέργειες δεν καταχρώνται προς όφελός τους το καθεστώς του πρόσφυγα».

8 Στο σημείο 5 του ιδίου αυτού ψηφίσματος, το Συμβούλιο Ασφαλείας διακηρύσσει ότι «οι τρομοκρατικές ενέργειες, μέθοδοι ή πρακτικές αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και ότι η ενσυνείδητη χρηματοδότηση και οργάνωση τρομοκρατικών ενεργειών ή η υποκίνηση αυτών αντιβαίνουν ομοίως προς τους σκοπούς και τις αρχές του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών».

9 Στις 12 Νοεμβρίου 2001, το Συμβούλιο Ασφαλείας υιοθέτησε το ψήφισμα 1377 (2001), στο σημείο 5 του οποίου «[υ]πογραμμίζει ότι οι τρομοκρατικές ενέργειες, μέθοδοι ή πρακτικές αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και ότι η χρηματοδότηση, ο σχεδιασμός και η προπαρασκευή των ενεργειών της διεθνούς τρομοκρατίας, καθώς και κάθε μορφή σχετικής υποστηρίξεως, είναι επίσης αντίθετες προς τους σκοπούς και τις αρχές [του]».

10 Με το ψήφισμα 1624 (2005), το οποίο υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας στις 14 Σεπτεμβρίου 2005, υπενθυμίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «όλα τα κράτη πρέπει να συνεργάζονται άνευ επιφυλάξεων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που υπέχουν βάσει του διεθνούς δικαίου, προκειμένου να εντοπίσουν, να στερήσουν το άσυλο και να προσαγάγουν στη δικαιοσύνη […] οποιονδήποτε στηρίζει τη χρηματοδότηση, την οργάνωση, την προπαρασκευή ή τη διάπραξη τρομοκρατικών ενεργειών, συνεργεί, συμμετέχει ή επιχειρεί να συμμετάσχει σε αυτές ή παρέχει καταφύγιο στους αυτουργούς τους».

11 Στο σημείο 1 του ψηφίσματός του 1624 (2005), το Συμβούλιο Ασφαλείας καλεί «όλα τα κράτη να λάβουν μέτρα τα οποία μπορεί να είναι αναγκαία και κατάλληλα και είναι σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που τα κράτη αυτά υπέχουν βάσει του διεθνούς δικαίου, προκειμένου:

α) να απαγορεύσουν διά νόμου την υποκίνηση στη διάπραξη τρομοκρατικών ενεργειών·

β) να αποτρέπουν την υποκίνηση αυτή·

γ) να αρνούνται την παροχή ασύλου σε κάθε πρόσωπο για το οποίο διαθέτουν αξιόπιστα και βάσιμα στοιχεία περί του ότι υφίστανται σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι το πρόσωπο αυτό ευθύνεται για τέτοια υποκίνηση».

12 Στο σημείο 5 του ψηφίσματος 2178 (2014), το οποίο υιοθέτησε το Συμβούλιο Ασφαλείας στις 24 Σεπτεμβρίου 2014, επισημαίνεται ότι «τα κράτη μέλη πρέπει […] να αποτρέπουν και να καταστέλλουν τη στρατολόγηση, την οργάνωση, τη μεταφορά ή τον εξοπλισμό ατόμων τα οποία μεταβαίνουν σε κράτος διαφορετικό του κράτους διαμονής ή του κράτους ιθαγενείας τους με σκοπό την τέλεση, τον σχεδιασμό ή την προπαρασκευή τρομοκρατικών πράξεων ή τη συμμετοχή σε αυτές ή την παροχή ή την παρακολούθηση τρομοκρατικής εκπαιδεύσεως, καθώς και τη χρηματοδότηση των ταξιδίων και των δραστηριοτήτων των ατόμων αυτών».

13 Στο σημείο 6 του ιδίου αυτού ψηφίσματος, το Συμβούλιο Ασφαλείας υπενθυμίζει ότι:

«[…] με το ψήφισμα 1373 (2001), αποφασίσθηκε ότι όλα τα κράτη μέλη πρέπει να μεριμνούν ώστε να προσάγεται στη δικαιοσύνη όποιος μετέχει στη χρηματοδότηση, τον σχεδιασμό, την προπαρασκευή ή τη την τέλεση τρομοκρατικών πράξεων ή τις υποστηρίζει και ότι όλα τα κράτη πρέπει να μεριμνούν

ώστε ο νομικός χαρακτηρισμός των ποινικών αδικημάτων κατά την εσωτερική νομοθεσία και τις εσωτερικές ρυθμίσεις τους να καθιστά δυνατή, αναλόγως της βαρύτητας του αδικήματος, την άσκηση διώξεως και την καταστολή:

[…]

γ) τη σκόπιμη οργάνωση, από ημεδαπούς ή στην επικράτειά τους, ταξιδίων ατόμων τα οποία μεταβαίνουν σε κράτος διαφορετικό του κράτους διαμονής ή του κράτους ιθαγενείας τους με σκοπό την τέλεση, τον σχεδιασμό ή την προπαρασκευή τρομοκρατικών πράξεων ή τη συμμετοχή σε αυτές ή την παροχή ή την παρακολούθηση τρομοκρατικής εκπαιδεύσεως, καθώς και τη συμμετοχή σε άλλες δραστηριότητες οι οποίες διευκολύνουν τις πράξεις αυτές, περιλαμβανομένης της στρατολογήσεως·

[…]».

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2004/83

14 Κατά την αιτιολογική σκέψη 3 της οδηγίας 2004/83, η Σύμβαση της Γενεύης αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς νομικού καθεστώτος για την προστασία των προσφύγων.

15 Οι αιτιολογικές σκέψεις 16, 17 και 22 της οδηγίας αυτής έχουν ως εξής:

«(16) Είναι σκόπιμη η θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για τον ορισμό και το περιεχόμενο του καθεστώτος [του] πρόσφυγα, ούτως ώστε οι αρμόδιοι εθνικοί φορείς των κρατών μελών να καθοδηγούνται κατά την εφαρμογή της Σύμβασης της Γενεύης.

(17) Είναι αναγκαίο να θεσπισθούν κοινά κριτήρια για την αναγνώριση των αιτούντων άσυλο ως προσφύγων κατά την έννοια του άρθρου 1 της Σύμβασης της Γενεύης.

[…]

(22) Πράξεις αντιβαίνουσες προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών εκτίθενται στο προοίμιο και στα άρθρα 1 και 2 του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και αναφέρονται, μεταξύ άλλων, στις αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με "μέτρα καταπολέμησης της τρομοκρατίας", οι οποίες δηλώνουν ότι "οι τρομοκρατικές πράξεις, μέθοδοι και πρακτικές αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών" και ότι "η ενσυνείδητη χρηματοδότηση, ο σχεδιασμός και η εξώθηση σε τρομοκρατικές πράξεις αντιβαίνουν ομοίως στους σκοπούς και στις αρχές των Ηνωμένων Εθνών"».

16 Το άρθρο 12 της οδηγίας 2004/83, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αποκλεισμός από το καθεστώς πρόσφυγα» και περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο ΙΙΙ της οδηγίας αυτής, υπό τον τίτλο «Χορήγηση του καθεστώτος πρόσφυγα», ορίζει στις παραγράφους του 2 και 3 τα εξής:

«2. Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα, όταν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι:

[…]

γ) είναι ένοχος πράξεων που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών όπως ορίζονται στο προοίμιο και στα άρθρα 1 και 2 του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

3. Η παράγραφος 2 έχει εφαρμογή σε άτομα τα οποία είναι ηθικοί αυτουργοί ή συμμετέχουν άλλως στη διάπραξη των προβλεπομένων στην εν λόγω παράγραφο εγκλημάτων ή πράξεων.»

Η απόφαση-πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ

17 Κατά την αιτιολογική σκέψη 6 της αποφάσεως-πλαισίου 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (ΕΕ 2002, L 164, σ. 3):

«Ο ορισμός των εγκλημάτων τρομοκρατίας θα πρέπει να είναι παραπλήσιος σε όλα τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένου του ορισμού των εγκλημάτων σχετικά με τρομοκρατικές ομάδες. Εξάλλου, θα πρέπει να προβλέπονται ποινές και κυρώσεις που να αντιστοιχούν στη σοβαρότητα αυτών των εγκλημάτων κατά φυσικών και νομικών προσώπων που έχουν διαπράξει τέτοια εγκλήματα ή είναι υπεύθυνα για τη διάπραξή τους.»

18 Το άρθρο 1 αυτής της αποφάσεως-πλαισίου, το οποίο φέρει τον τίτλο «Τρομοκρατικά εγκλήματα και θεμελιώδεις αρχές και δικαιώματα», ορίζει στην παράγραφό του 1 ότι:

«Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε να θεωρούνται εγκλήματα τρομοκρατίας οι εκ προθέσεως πράξεις οι οποίες αναφέρονται στα στοιχεία α′ έως θ′, όπως ορίζονται ως εγκλήματα από το εθνικό δίκαιο, και οι οποίες είναι δυνατόν, εκ της φύσεως ή του συναφούς πλαισίου τους, να προσβάλλουν σοβαρά χώρα ή διεθνή οργανισμό […]:

[…]

α) προσβολή κατά της ζωής προσώπου, η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει το[ν] θάνατο,

β) σοβαρή προσβολή κατά της σωματικής ακεραιότητας προσώπου,

γ) απαγωγή ή αρπαγή ομήρων,

δ) πρόκληση μαζικών καταστροφών σε κυβερνητικές ή δημόσιες εγκαταστάσεις, συγκοινωνιακά συστήματα, υποδομ[ές], […],

ε) κατάληψη αεροσκαφών ή πλοίων […],

στ) κατασκευή, κατοχή, κτήση, μεταφορά, προμήθεια ή χρήση πυροβόλων όπλων, εκρηκτικών υλών […],

ζ) απελευθέρωση επικίνδυνων ουσιών ή πρόκληση πυρκαγιών, πλημμυρών ή εκρήξεων, με αποτέλεσμα την έκθεση ανθρώπινων ζωών σε κίνδυνο,

η) διαταραχή ή διακοπή του εφοδιασμού ύδατος, ηλεκτρικής ενέργειας ή κάθε άλλου βασικού φυσικού πόρου […],

θ) απειλή τέλεσης μιας εκ των πράξεων οι οποίες απαριθμούνται στα στοιχεία α′ έως η′.»

19 Το άρθρο 2 της εν λόγω αποφάσεως-πλαισίου, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εγκλήματα σχετικά με τρομοκρατική ομάδα», ορίζει ότι:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης-πλα[ισίου], ως “τρομοκρατική ομάδα” νοείται η εγκαθιδρυμένη επί ένα χρονικό διάστημα και διαρθρωμένη ένωση περισσοτέρων των δύο προσώπων που δρουν από κοινού προκειμένου να τελέσουν τρομοκρατικά εγκλήματα. Ο όρος “διαρθρωμένη

ένωση" σημαίνει μια ένωση που δεν συγκροτήθηκε τυχαία με σκοπό να διαπράξει αμέσως ένα ορισμένο έγκλημα και η οποία δεν έχει απαραιτήτως τυπικά καθορισμένους ρόλους των μελών της, συνέχεια στη σύνθεσή της ή πολυσύνθετη δομή.

2. Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε οι εκ προθέσεως τελούμενες ακόλουθες πράξεις να επισύρουν ποινή:

α) διεύθυνση τρομοκρατικής ομάδας,

β) συμμετοχή στις δραστηριότητες τρομοκρατικής ομάδας, συμπεριλαμβανομένης της παροχής πληροφοριών ή υλικών μέσων ή κάθε μορφής χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων της, με επίγνωση του γεγονότος ότι η συμμετοχή αυτή θα συμβάλει στις εγκληματικές δραστηριότητες της τρομοκρατικής ομάδας».

20 Τα άρθρα 3 και 4 της αποφάσεως-πλαισίου 2002/475 τροποποιήθηκαν με την απόφαση-πλαίσιο 2008/919/ΔΕΥ (ΕΕ 2008, L 330, σ. 21), κατά την αιτιολογική σκέψη 10 της οποίας «[θ]α πρέπει να υπάρξει περαιτέρω προσέγγιση των ορισμών των τρομοκρατικών εγκλημάτων, περιλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με τρομοκρατικές δραστηριότητες, σε όλα τα κράτη μέλη, κατά τρόπο ώστε να καλύπτεται η δημόσια πρόκληση για τέλεση τρομοκρατικού εγκλήματος καθώς και η στρατολόγηση και εκπαίδευση τρομοκρατών, όταν διαπράττονται εκ προθέσεως».

21 Το άρθρο 3 της αποφάσεως-πλαισίου 2002/475, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2008/919, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εγκλήματα συνδεόμενα με τρομοκρατικές δραστηριότητες», προβλέπει στις παραγράφους του 1 και 2 τα εξής:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας [αποφάσεως-πλαισίου], νοούνται ως:

[…]

β) "στρατολόγηση τρομοκρατών": η υποκίνηση άλλου προσώπου σε τέλεση ενός από τα εγκλήματα που απαριθμούνται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως η′, ή στο άρθρο 2, παράγραφος 2·

[…]

2. Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να θεωρηθούν επίσης ως εγκλήματα συνδεόμενα με τρομοκρατικές δραστηριότητες οι ακόλουθες εκ προθέσεως πράξεις:

[…]

β) η στρατολόγηση τρομοκρατών·

[…]

στ) [η] πλαστογραφία διοικητικών εγγράφων με σκοπό την τέλεση ενός από τα εγκλήματα που απαριθμούνται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως η′, καθώς και στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β′.»

22 Το άρθρο 4 της αποφάσεως-πλαισίου 2002/475, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2008/919, αφορά την ηθική αυτουργία για την τέλεση ορισμένων αξιόποινων πράξεων που διαλαμβάνονται στα άρθρα 1 έως 3 της εν λόγω αποφάσεως-πλαισίου 2002/475, τη συνέργεια στα αδικήματα αυτά και την απόπειρα διαπράξεώς τους.

Το βελγικό δίκαιο

23 Το άρθρο 55/2 του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980, περί εισόδου στην επικράτεια, διαμονής, εγκαταστάσεως και απομακρύνσεως των αλλοδαπών (*Moniteur belge* της 31ης Δεκεμβρίου 1980, σ. 14584), ορίζει ότι:

«Αλλοδαπός αποκλείεται από το καθεστώς του πρόσφυγα εφόσον η περίπτωσή του εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1, τμήματα Δ′, Ε′ ή ΣΤ′, της Συμβάσεως της Γενεύης. Τούτο ισχύει και στην περίπτωση των ηθικών αυτουργών των εγκλημάτων ή των πράξεων που απαριθμούνται στο άρθρο 1, τμήμα ΣΤ′, της Συμβάσεως της Γενεύης ή των προσώπων που μετέχουν καθ′ οιονδήποτε άλλο τρόπο στην τέλεση αυτών.»

24 Ο νόμος της 19ης Δεκεμβρίου 2003 περί εγκλημάτων τρομοκρατίας (*Moniteur belge* της 29ης Δεκεμβρίου 2003, σ. 61689), ο οποίος εκδόθηκε προκειμένου να μεταφέρει στο βελγικό δίκαιο την απόφαση-πλαίσιο 2002/475, προσέθεσε στο Βιβλίο ΙΙ του ποινικού κώδικα τον τίτλο 1ter, ο οποίος επιγράφεται «Περί εγκλημάτων τρομοκρατίας» και περιλαμβάνει τα άρθρα 137 έως 141ter του κώδικα αυτού.

25 Το άρθρο 137 του ποινικού κώδικα, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο της 19ης Δεκεμβρίου 2003 (στο εξής: τροποποιηθείς ποινικός κώδικας), ορίζει στην παράγραφό του 1 τα εξής:

«Συνιστά έγκλημα τρομοκρατίας η προβλεπόμενη στις παραγράφους 2 και 3 αξιόποινη πράξη η οποία, ως εκ της φύσεως ή του συναφούς πλαισίου της, δύναται να πλήξει σοβαρά χώρα ή διεθνή οργανισμό και η οποία τελείται εκ προθέσεως με σκοπό να εκφοβίσει ιδιαιτέρως τον πληθυσμό, να εξαναγκάσει κατά τρόπο μη προσήκοντα τις δημόσιες αρχές ή διεθνή οργανισμό να προβούν σε πράξη ή να απόσχουν από αυτήν, ή να αποσταθεροποιήσει σοβαρά ή να καταστρέψει τις θεμελιώδεις πολιτικές, συνταγματικές, οικονομικές ή κοινωνικές δομές μιας χώρας ή ενός διεθνούς οργανισμού.»

26 Το άρθρο 139, πρώτο εδάφιο, του τροποποιηθέντος ποινικού κώδικα ορίζει ότι:

«Τρομοκρατική ομάδα συνιστά η, υφιστάμενη επί ορισμένο χρονικό διάστημα, διαρθρωμένη ένωση περισσοτέρων των δύο προσώπων που δρουν από κοινού προκειμένου να τελέσουν τα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 137 εγκλήματα τρομοκρατίας.»

27 Κατά το άρθρο 140 του τροποποιηθέντος ποινικού κώδικα, το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 2 της αποφάσεως-πλαισίου 2002/475:

«1. Όποιος συμμετέχει στις δραστηριότητες τρομοκρατικής ομάδας, περιλαμβανομένης της παροχής πληροφοριών ή υλικών μέσων ή κάθε μορφής χρηματοδοτήσεως των δραστηριοτήτων της, με επίγνωση του ότι η συμμετοχή αυτή θα συμβάλει στη διάπραξη εγκλήματος ή πλημμελήματος από την τρομοκρατική ομάδα, τιμωρείται με ποινή καθείρξεως πέντε έως δέκα ετών και με πρόστιμο εκατό ευρώ έως πέντε χιλιάδων ευρώ.

2. Ηγετικό στέλεχος της τρομοκρατικής ομάδας τιμωρείται με ποινή καθείρξεως δεκαπέντε έως είκοσι ετών και με πρόστιμο χιλίων έως διακοσίων χιλιάδων ευρώ.»

Το ιστορικό της διαφοράς της υποθέσεως της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

28 Ο M. Lounani αναχώρησε από το Μαρόκο το 1991 και μετέβη στη Γερμανία όπου και υπέβαλε αίτηση παροχής ασύλου, η οποία απερρίφθη. Το 1997 αφίχθη στο Βέλγιο όπου και έκτοτε διαμένει παρανόμως.

29 Με απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2006, ο M. Lounani καταδικάσθηκε από το tribunal correctionnel de Bruxelles (πρωτοβάθμιο ποινικό δικαστήριο Βρυξελλών, Βέλγιο), βάσει, ιδίως, του άρθρου 140 του τροποποιηθέντος ποινικού κώδικα, σε ποινή καθείρξεως έξι ετών λόγω συμμετοχής στις δραστηριότητες τρομοκρατικής ομάδας, εν προκειμένω του βελγικού πυρήνα της «Ισλαμικής Ομάδας Μαροκινών Μαχητών» (στο εξής: IOMM), ως ηγετικό μέλος της, καθώς και για συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, για πλαστογραφία και χρήση πλαστών εγγράφων και για παράνομη διαμονή.

30 Τα πραγματικά περιστατικά, βάσει των οποίων το tribunal correctionnel de Bruxelles (πρωτοβάθμιο ποινικό δικαστήριο Βρυξελλών) έκρινε τον M. Lounani ένοχο συμμετοχής στις δραστηριότητες τρομοκρατικής ομάδας, συνοψίζονται ως εξής στην απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου: «λειτουργική υποστήριξη σε τρομοκρατική επιχείρηση μέσω, ιδίως, της παροχής υλικών και άυλων υπηρεσιών»· «πλαστογραφία διαβατηρίων» και «προμήθεια πλαστού διαβατηρίου σε τρίτο»· «ενεργός συμμετοχή στην οργάνωση δικτύου αποστολής εθελοντών στο Ιράκ». Ειδικότερα, η προμήθεια πλαστού διαβατηρίου σε τρίτο πρόσωπο χαρακτηρίσθηκε με την απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2006 ως «πράξη συμμετοχής στη δραστηριότητα πυρήνα που παρέχει λειτουργική υποστήριξη σε τρομοκρατικό κίνημα».

31 Στις 16 Μαρτίου 2010, ο M. Lounani υπέβαλε στις βελγικές αρχές αίτηση παροχής ασύλου, επικαλούμενος τον κίνδυνο να υποστεί διώξεις σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής του, λόγω του ενδεχομένου να χαρακτηρισθεί από τις μαροκινές αρχές ως ακραίος ισλαμιστής και τζιχαντιστής. Επί της αιτήσεως αυτής παροχής ασύλου εκδόθηκε, στις 8 Δεκεμβρίου 2010, απόφαση του Γενικού Επιτρόπου με την οποία αποκλειόταν ο M. Lounani από το ευεργέτημα της υπαγωγής στο καθεστώς του πρόσφυγα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 55/2 του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980, περί εισόδου στην επικράτεια, διαμονής, εγκαταστάσεως και απομακρύνσεως των αλλοδαπών, και του άρθρου 1, τμήμα ΣΤ′, στοιχείο γ′, της Συμβάσεως της Γενεύης.

32 Στις 24 Δεκεμβρίου 2010, ο M. Lounani άσκησε προσφυγή ακυρώσεως της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Conseil du contentieux des étrangers (Συμβούλιο επιλύσεως ενδίκων διαφορών αλλοδαπών, Βέλγιο). Με απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 2011, το δικαιοδοτικό όργανο αυτό ακύρωσε την εν λόγω απόφαση και ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Επιτρόπου, για τον λόγο ότι από τον φάκελο της υποθέσεως έλειπαν ουσιώδη στοιχεία, χωρίς τα οποία δεν θα μπορούσε να επικυρώσει ή να μεταρρυθμίσει την ιδία αυτή απόφαση άνευ της διεξαγωγής συμπληρωματικών αποδείξεων.

33 Στις 2 Φεβρουαρίου 2011, ο Γενικός Επίτροπος εξέδωσε νέα απόφαση περί αποκλεισμού του M. Lounani από το ευεργέτημα της υπαγωγής στο καθεστώς του πρόσφυγα. Επιληφθέν, στις 18 Φεβρουαρίου 2011, προσφυγής ακυρώσεως της νέας αυτής αποφάσεως, το Conseil du contentieux des étrangers (Συμβούλιο επιλύσεως ενδίκων διαφορών αλλοδαπών) ακύρωσε την προσβαλλόμενη αυτή απόφαση, με απόφαση της 3ης Μαρτίου 2011, και ανέπεμψε την υπόθεση στον Γενικό Επίτροπο, κρίνοντας ότι ο δεύτερος δεν είχε πράγματι προβεί στη διεξαγωγή συμπληρωματικών αποδείξεων.

34 Στις 24 Μαΐου 2011, ο Γενικός Επίτροπος εξέδωσε τρίτη απόφαση περί αποκλεισμού του M. Lounani από το ευεργέτημα της υπαγωγής στο καθεστώς του πρόσφυγα. Στις 14 Ιουνίου 2011, ο M. Lounani άσκησε ενώπιον του Conseil du contentieux des étrangers (Συμβουλίου επιλύσεως ενδίκων διαφορών αλλοδαπών) προσφυγή με αίτημα τη μεταρρύθμιση της αποφάσεως αυτής και την υπέρ αυτού αναγνώριση της ιδιότητας του πρόσφυγα. Με απόφαση της 1ης Ιουλίου 2011, το Conseil du contentieux des étrangers (Συμβούλιο επιλύσεως ενδίκων διαφορών αλλοδαπών) έκρινε ότι ο M. Lounani έχει την ιδιότητα του πρόσφυγα.

35 Επιληφθέν αιτήσεως αναιρέσεως της τελευταίας αυτής αποφάσεως, το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας, Βέλγιο) αναίρεσε, με απόφαση της 13ης Ιουλίου 2012, την εν λόγω απόφαση και ανέπεμψε την υπόθεση στο Conseil du contentieux des étrangers (Συμβούλιο επιλύσεως ενδίκων διαφορών αλλοδαπών), προς εκδίκαση υπό διαφορετική σύνθεση.

36 Αποφαινόμενο κατόπιν αναπομπής, το Conseil du contentieux des étrangers (Συμβούλιο επιλύσεως ενδίκων διαφορών αλλοδαπών) έκρινε ότι τα πραγματικά περιστατικά που προσάπτονταν ειδικώς στον M. Lounani δεν αποτελούσαν αυτά καθαυτά εγκλήματα τρομοκρατίας διότι, με την απόφασή του της 16ης Φεβρουαρίου 2006, το tribunal correctionnel de Bruxelles (πρωτοβάθμιο ποινικό δικαστήριο Βρυξελλών) είχε καταδικάσει τον M. Lounani για τη συμμετοχή του σε τρομοκρατική ομάδα, χωρίς να του προσάψει την τέλεση τρομοκρατικής πράξεως ή τη συμμετοχή σε αυτήν, κατά το άρθρο 137 του τροποποιηθέντος ποινικού κώδικα. Δεν αποδείχθηκε ούτε η παραμικρή απόπειρα συγκεκριμένης πράξεως που εμπίπτει στο είδος αυτό αδικήματος στο πλαίσιο της IOMM ούτε κάποια προσωπική ενέργεια του M. Louani επισύρουσα την ατομική του ευθύνη για την τέλεση τέτοιας πράξεως.

37 Εκτιμώντας, ως εκ τούτου, ότι καμία από τις πράξεις για τις οποίες είχε καταδικασθεί ο M. Lounani δεν είχε τέτοια βαρύτητα ώστε να χαρακτηρισθεί ως «πράξη αντιβαίνουσα στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών», κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2004/83, το Conseil du contentieux des étrangers (Συμβούλιο επιλύσεως ενδίκων διαφορών αλλοδαπών) μεταρρύθμισε, με απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 2013, την απόφαση του Γενικού Επιτρόπου της 24ης Μαΐου 2011 και αναγνώρισε ότι ο M. Lounani έχει την ιδιότητα του πρόσφυγα.

38 Ο Γενικός Επίτροπος άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Conseil d'État.

39 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2004/83 την έννοια ότι η εφαρμογή του εκεί προβλεπόμενου λόγου αποκλεισμού προϋποθέτει κατ' ανάγκην ότι ο αιτών άσυλο έχει καταδικασθεί για κάποιο από τα εγκλήματα τρομοκρατίας που προβλέπει το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/475;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο προηγούμενο ερώτημα, μπορούν πραγματικά περιστατικά, όπως αυτά τα οποία καταλογίστηκαν στον [M. Lounani] με την απόφαση του tribunal correctionnel de Bruxelles της 16ης Φεβρουαρίου 2006 και για τα οποία αυτός καταδικάστηκε για τη συμμετοχή του σε τρομοκρατική οργάνωση, να θεωρηθούν πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2004/83;

3) Στο πλαίσιο της εξετάσεως του αποκλεισμού αιτούντος διεθνή προστασία λόγω της συμμετοχής του σε τρομοκρατική οργάνωση, αρκεί η καταδίκη του ως μέλους που διευθύνει τρομοκρατική οργάνωση, με την οποία διαπιστώνεται ότι ο αιτών διεθνή προστασία δεν είχε τελέσει, ούτε αποπειραθεί να τελέσει ούτε απειλήσει να τελέσει τρομοκρατική ενέργεια, προκειμένου να διαπιστωθεί ότι υφίσταται πράξη συμμετοχής ή ηθικής αυτουργίας, κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 3, της οδηγίας 2004/83, δυνάμενη να καταλογισθεί στον αιτούντα, ή απαιτείται να λάβει χώρα εξατομικευμένη έρευνα των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως και να αποδειχθεί η συμμετοχή στην τέλεση εγκλήματος τρομοκρατίας ή η ηθική αυτουργία εγκλήματος τρομοκρατίας, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 1 της αποφάσεως-πλαισίου 2002/475;

4) Στο πλαίσιο της εξετάσεως του αποκλεισμού αιτούντος διεθνή προστασία λόγω της συμμετοχής του σε τρομοκρατική οργάνωση, ενδεχομένως με την ιδιότητα μέλους που τη διευθύνει, πρέπει η πράξη ηθικής αυτουργίας ή συμμετοχής, κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 3, της οδηγίας 2004/83 να αφορά την τέλεση εγκλήματος τρομοκρατίας, κατά την έννοια του άρθρου 1 της αποφάσεως-πλαισίου 2002/475, ή μπορεί να αφορά τη συμμετοχή σε τρομοκρατική ομάδα, κατά την έννοια του άρθρου 2 της εν λόγω αποφάσεως-πλαισίου;

5) Στην περίπτωση της τρομοκρατίας, είναι δυνατός ο αποκλεισμός από τη διεθνή προστασία κατά το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2004/83 εάν δεν υπάρχει τέλεση, ηθική αυτουργία ή συμμετοχή σε βίαιη πράξη ιδιαίτερης σκληρότητας, κατά την έννοια του άρθρου 1 της αποφάσεως-πλαισίου 2002/475;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

40 Με το ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2004/83 έχει την έννοια ότι, προκειμένου να γίνει δεκτό ότι συντρέχει ο λόγος αποκλεισμού από το καθεστώς του πρόσφυγα που διαλαμβάνεται στη διάταξη αυτή, απαιτείται ο αιτών την υπαγωγή στο καθεστώς διεθνούς προστασίας να έχει καταδικασθεί για κάποιο από τα εγκλήματα τρομοκρατίας που προβλέπει το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/475.

41 Επισημαίνεται συναφώς ότι, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 3, 16 και 17 της οδηγίας 2004/83, η Σύμβαση της Γενεύης αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς δικαίου περί προστασίας των προσφύγων, οι δε διατάξεις της οδηγίας αυτής περί των προϋποθέσεων αναγνωρίσεως της ιδιότητας του πρόσφυγα και του περιεχομένου του σχετικού νομικού καθεστώτος θεσπίσθηκαν με σκοπό να καταστήσουν ευχερέστερη στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών την εφαρμογή της Συμβάσεως αυτής βάσει κοινών εννοιών και κριτηρίων (απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2014, A κ.λπ., C-148/13 έως C-150/13, EU:C:2014:2406, σκέψη 45).

42 Ως εκ τούτου, οι διατάξεις της οδηγίας 2004/83 πρέπει να ερμηνεύονται με γνώμονα την εν γένει οικονομία και τους σκοπούς της, τηρουμένων της Συμβάσεως της Γενεύης και των λοιπών εφαρμοστέων συνθηκών που διαλαμβάνονται στο άρθρο 78, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ (αποφάσεις της 9ης Νοεμβρίου 2010, B και D, C-57/09 και C-101/09, EU:C:2010:661, σκέψη 78, και της 2ας Δεκεμβρίου 2014, A κ.λπ., C-148/13 έως C-150/13, EU:C:2014:2406, σκέψη 46).

43 Συναφώς, το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2004/83 αντιστοιχεί κατ' ουσίαν στο άρθρο 1, τμήμα ΣΤ′, στοιχείο γ′, της Συμβάσεως της Γενεύης, το οποίο προβλέπει ότι οι διατάξεις της Συμβάσεως αυτής δεν έχουν εφαρμογή στην περίπτωση προσώπων για το οποία υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι είναι ένοχα ενεργειών αντίθετων προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.

44 Ακριβέστερα, το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2004/83 παραπέμπει στις πράξεις που αντιβαίνουν στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, «όπως ορίζονται στο προοίμιο και στα άρθρα 1 και 2 του καταστατικού χάρτη των Ηνωμένων Εθνών».

45 Κατά την αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας 2004/83, οι ενέργειες που αντιβαίνουν στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, κατά το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας αυτής, διευκρινίζονται, μεταξύ άλλων, «στ[α ψηφίσματα] των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με [τα] "μέτρα καταπολέμησης της τρομοκρατίας", [τα] οποί[α] δηλώνουν ότι "οι τρομοκρατικές πράξεις, μέθοδοι και πρακτικές αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών" και ότι "η ενσυνείδητη χρηματοδότηση, ο σχεδιασμός και η εξώθηση σε τρομοκρατικές πράξεις αντιβαίνουν ομοίως στους σκοπούς και στις αρχές των Ηνωμένων Εθνών"».

46 Μεταξύ των ψηφισμάτων αυτών καταλέγεται το ψήφισμα 1377 (2001) του Συμβουλίου Ασφαλείας, από το οποίο προκύπτει ότι αντιβαίνουν στους σκοπούς και τις αρχές που διακηρύσσονται στον καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών όχι μόνον «οι ενέργειες διεθνούς τρομοκρατίας», αλλά και «η χρηματοδότηση, ο σχεδιασμός και η προπαρασκευή των ενεργειών της διεθνούς τρομοκρατίας, καθώς και κάθε μορφή σχετικής υποστηρίξεως».

47 Εξάλλου, από το ψήφισμα 1624 (2005) του Συμβουλίου Ασφαλείας συνάγεται ότι οι πράξεις που αντιβαίνουν στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών δεν περιορίζονται στις «τρομοκρατικές ενέργειες, μεθόδους και πρακτικές». Πράγματι, το Συμβούλιο Ασφαλείας καλεί με το ψήφισμα αυτό όλα κράτη, προκειμένου να καταπολεμήσουν την τρομοκρατία, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που υπέχουν βάσει του διεθνούς δικαίου, να στερήσουν το άσυλο και να προσαγάγουν στη δικαιοσύνη «οποιονδήποτε στηρίζει τη χρηματοδότηση, την οργάνωση, την προπαρασκευή ή τη διάπραξη τρομοκρατικών ενεργειών, συνεργεί, μετέχει ή επιχειρεί να συμμετάσχει σε αυτές ή παρέχει καταφύγιο στους αυτουργούς τους». Επιπλέον, στο σημείο του 1, σημείο γ′, το ψήφισμα αυτό καλεί τα κράτει να αρνηθούν την παροχή ασύλου σε οποιοδήποτε πρόσωπο για το οποίο υφίστανται αξιόπιστα και βάσιμα στοιχεία περί του ότι υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι το πρόσωπο αυτό ευθύνεται για υποκίνηση τρομοκρατικής ενέργειας ή τρομοκρατικών ενεργειών.

48 Ως εκ τούτου, ο όρος «πράξεις που αντιβαίνουν στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών», κατά το άρθρο 1, τμήμα ΣΤ′, στοιχείο γ′, της Συμβάσεως της Γενεύης και το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2004/83, δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως έχων την έννοια ότι αφορά μόνον τις τρομοκρατικές πράξεις, όπως αυτές ορίζονται επακριβώς στα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας (στο εξής: τρομοκρατικές πράξεις).

49 Κατά μείζονα λόγο, αντιθέτως προς ό,τι διατείνεται ο M. Lounani, ο όρος αυτός δεν μπορεί να έχει την έννοια ότι τυγχάνει εφαρμογής μόνον στην περίπτωση των εγκλημάτων τρομοκρατίας που διαλαμβάνονται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/475, ούτε, συνεπώς, ότι απαιτεί την ποινική καταδίκη για τέτοιο αδίκημα.

50 Επιβάλλεται συναφώς να επισημανθεί ότι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη της 6, η απόφαση-πλαίσιο 2002/475 σκοπεί να καταστήσει παραπλήσιο σε όλα τα κράτη μέλη τον ορισμό των εγκλημάτων τρομοκρατίας, περιλαμβανομένων των σχετικών με τρομοκρατικές ομάδες.

51 Όπως επισήμανε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η απόφαση-πλαίσιο 2002/475 απαριθμεί προς τούτο διάφορες ενέργειες που μπορούν να εμπίπτουν στη γενική έννοια της τρομοκρατίας και τις κατατάσσει σε τέσσερις κατηγορίες, συγκεκριμένα δε στα «εγκλήματα τρομοκρατίας» (άρθρο 1), τα «εγκλήματα σχετικά με τρομοκρατική ομάδα» (άρθρο 2), τα «εγκλήματα που συνδέονται με τρομοκρατικές δραστηριότητες» (άρθρο 3) και, τέλος, την ηθική αυτουργία όσον αφορά την τέλεση ορισμένων εκ των αδικημάτων αυτών, τη συνέργεια ή την απόπειρα διαπράξεώς τους (άρθρο 4).

52 Εάν ο νομοθέτης της Ένωσης είχε την πρόθεση να περιορίσει το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2004/83, οριοθετώντας την έννοια των «πράξεων που αντιβαίνουν στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών» έτσι ώστε να περιλαμβάνει μόνον τα αδικήματα που παρατίθενται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/475, θα μπορούσε να το πράξει ευχερώς, μνημονεύοντας ρητώς τα αδικήματα αυτά ή παραπέμποντας στην εν λόγω απόφαση-πλαίσιο.

53 Το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2004/83 δεν παραπέμπει, όμως ούτε στην απόφαση-πλαίσιο 2002/475, μολονότι αυτή ίσχυε κατά τον χρόνο που καταρτίσθηκε το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, ούτε σε κάποιο άλλο νομοθέτημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης το οποίο θεσπίσθηκε στο πλαίσιο της καταπολεμήσεως της τρομοκρατίας.

54 Κατά συνέπεια, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2004/83 έχει την έννοια ότι, προκειμένου να γίνει δεκτό ότι συντρέχει ο λόγος αποκλεισμού από το καθεστώς του πρόσφυγα που διαλαμβάνεται στη διάταξη αυτή, δεν απαιτείται ο αιτών την υπαγωγή στο καθεστώς διεθνούς προστασίας να έχει καταδικασθεί για κάποιο από τα εγκλήματα τρομοκρατίας που προβλέπει το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/475.

Επί του δευτέρου και του τρίτου ερωτήματος

Επί του παραδεκτού

55 Ο Γενικός Επίτροπος και η Βελγική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι το τρίτο ερώτημα, όπως διατυπώθηκε από το αιτούν δικαστήριο, είναι απαράδεκτο, αφενός μεν καθόσον δεν εκθέτει επαρκώς τους λόγους για τους οποίους το εν λόγω δικαστήριο κρίνει ότι η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι απαραίτητη για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, αφετέρου δε καθόσον η απάντηση αυτή ουδόλως θα είναι χρήσιμη για την επίλυση της διαφοράς αυτής. Εν προκειμένω, συγκεκριμένα, ο M. Lounani δεν έχει απλώς καταδικασθεί, βάσει του άρθρου 140 του τροποποιηθέντος ποινικού κώδικα, ως ηγετικό μέλος τρομοκρατικής οργανώσεως, αλλά και για άλλες, αξιόποινες κατά το βελγικό δίκαιο, πράξεις, τις οποίες τέλεσε με τρομοκρατική πρόθεση.

56 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι τα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ερωτήματα τα οποία υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο, εντός του πραγματικού και κανονιστικού πλαισίου που αυτό προσδιορίζει με δική του ευθύνη και την ακρίβεια του οποίου δεν οφείλει να ελέγξει το Δικαστήριο, υποβάλλονται λυσιτελώς κατά τεκμήριο. Το Δικαστήριο δύναται να αρνηθεί να αποφανθεί επί προδικαστικού ερωτήματος υποβληθέντος από εθνικό δικαστήριο μόνον οσάκις είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κυρίας δίκης, οσάκις το ζήτημα είναι υποθετικού χαρακτήρα ή ακόμη σε περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (αποφάσεις της 14ης Απριλίου 2016, Polkomtel, C-397/14, EU:C:2016:256, σκέψη 37, της 6ης Σεπτεμβρίου 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, σκέψη 20, και της 13ης Οκτωβρίου 2016, Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej και Petrotel, C-231/15, EU:C:2016:769, σκέψη 16).

57 Τούτο, όμως, δεν συμβαίνει εν προκειμένω.

58 Πρέπει να υπομνησθεί συναφώς ότι το αιτούν δικαστήριο υπέβαλε το δεύτερο και το τρίτο ερωτημά του επιληφθέν αιτήσεως αναιρέσεως αποφάσεως εκδοθείσας από διοικητικό δικαστήριο, συγκεκριμένα δε της αποφάσεως της 12ης Φεβρουαρίου 2013, με την οποία το Conseil du contentieux des étrangers (Συμβούλιο επιλύσεως ενδίκων διαφορών αλλοδαπών) έκρινε ότι τα πραγματικά περιστατικά που προσάπτονται στον αναιρεσίβλητο της κύριας δίκης δεν είχαν τέτοια βαρύτητα ώστε να μπορούν να χαρακτηρισθούν ως «πράξεις που αντιβαίνουν στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών», κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2004/83. Συγκεκριμένα, κατά την απόφαση αυτή, η καταδίκη του M. Lounani από το tribunal correctionnel de Bruxelles (πρωτοβάθμιο ποινικό δικαστήριο Βρυξελλών) λόγω της συμμετοχής του στις δραστηριότητες τρομοκρατικής ομάδες, ακόμη και υπό την ιδιότητα του ηγετικού στελέχους της ομάδας αυτής, χωρίς να του καταλογίζονται εγκλήματα τρομοκρατίας αυτά καθαυτά, δεν αρκεί για να γίνει δεκτό ότι σε βάρος του ενδιαφερομένου υπάρχουν σοβαροί λόγοι ώστε να πιστεύεται ότι έχει τελέσει πράξεις αντιβαίνουσες στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.

59 Το αιτούν δικαστήριο ζητεί σε αυτό το πλαίσιο να διευκρινισθεί, κατ' ουσίαν, αν οι πράξεις για τις οποίες καταδικάσθηκε ο M. Lounani δύνανται να χαρακτηρισθούν αφεαυτών ως αντιβαίνουσες στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2004/83 και, σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, αν η καταδίκη του

M. Lounani ως ηγετικού μέλους τρομοκρατικής ομάδας αρκεί για να αποδειχθεί ότι υπάρχουν σοβαροί λόγοι ώστε να πιστεύεται ότι υπήρξε ο ηθικός αυτουργός πράξεων που αντιβαίνουν στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών ή ότι συμμετείχε σε αυτές καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο, κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής.

60 Από την απόφαση περί παραπομπής συνάγεται σαφώς ότι το αιτούν δικαστήριο επιζητεί να καθορίσει κατά πόσον η συμμετοχή στις δραστηριότητες τρομοκρατικής ομάδας για την οποία καταδικάσθηκε ο M. Lounani δύναται να δικαιολογήσει την εφαρμογή του λόγου αποκλεισμού τον οποίο προβλέπει το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2004/83 και ζητεί, στο πλαίσιο αυτό, να διευκρινισθεί αν η καταδίκη λόγω της συμμετοχής του στις δραστηριότητες της ομάδας αυτής, ως ηγετικού μέλους, μπορεί να έχει ως συνέπεια τον αποκλεισμό από την υπαγωγή στο καθεστώς του πρόσφυγα κατ' εφαρμογήν της διατάξεως του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2004/83, σε συνδυασμό με τη διάταξη του άρθρου 12, παράγραφος 3, της ιδίας αυτής οδηγίας.

61 Το τρίτο ερώτημα είναι, κατά συνέπεια, παραδεκτό.

Επί της ουσίας

62 Με το δεύτερο και το τρίτο ερώτημά του, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ', και το άρθρο 12, παράγραφος 3, της οδηγίας 2004/83 έχουν την έννοια ότι πράξεις συμμετοχής στις δραστηριότητες τρομοκρατικής ομάδας, όπως αυτές για τις οποίες καταδικάσθηκε ο αναιρεσίβλητος της κύριας δίκης, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του λόγου αποκλεισμού τον οποίο προβλέπουν οι διατάξεις αυτές, μολονότι το οικείο πρόσωπο δεν έχει τελέσει ούτε αποπειραθεί ή απειλήσει να τελέσει τρομοκρατική πράξη.

63 Όσον αφορά τις πράξεις για τις οποίες καταδικάσθηκε ποινικώς ο M. Lounani, από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι η καταδίκη αυτή στηρίχθηκε, ιδίως, στο άρθρο 140 του τροποποιηθέντος ποινικού κώδικα, άρθρο με το οποίο μεταφέρθηκε στο βελγικό δίκαιο το άρθρο 2 της αποφάσεως-πλαισίου 2002/475 που ορίζει τα αδικήματα σχετικά με τρομοκρατική ομάδα και περιλαμβάνει, στην παράγραφό του 2, στοιχείο β', τη συμμετοχή στις δραστηριότητες τρομοκρατικής ομάδας.

64 Ειδικότερα, για να κρίνει τον M. Lounani ένοχο του ποινικού αδικήματος αυτού, το tribunal correctionnel de Bruxelles (πρωτοβάθμιο ποινικό δικαστήριο Βρυξελλών) αποφάνθηκε, στην απόφασή του της 16ης Φεβρουαρίου 2006, ότι ο ενδιαφερόμενος είχε συμμετάσχει, ως ηγετικό μέλος, στις δραστηριότητες του βελγικού πυρήνα της ΙΟΜΜ, παρέχοντας στην ομάδα αυτή λειτουργική υποστήριξη, μέσω υλικών και άυλων υπηρεσιών, πλαστογραφώντας και προμηθεύοντας πλαστά διαβατήρια σε τρίτους και μετέχοντας ενεργώς στην οργάνωση δικτύου αποστολής εθελοντών στο Ιράκ.

65 Επομένως, δεν διαπιστώθηκε ότι ο M. Lounani διέπραξε αυτοπροσώπως τρομοκρατικές ενέργειες ούτε ότι υπήρξε ο ηθικός αυτουργός τέτοιων πράξεων ή ότι συμμετείχε ως συνεργός στην τέλεσή τους.

66 Ωστόσο, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 48 της παρούσας αποφάσεως, από τα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας προκύπτει ότι η έννοια των «πράξεων που αντιβαίνουν στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών» δεν περιορίζεται στις τρομοκρατικές πράξεις.

67 Πρέπει, ειδικότερα, να επισημανθεί ότι στο ψήφισμα 2178 (2014) το Συμβούλιο Ασφαλείας δήλωσε ότι «ανησυχεί ιδιαιτέρως εξαιτίας της τρομακτικής και αυξανόμενης απειλής την οποία αποτελούν οι αλλοδαποί ένοπλοι τρομοκράτες, συγκεκριμένα δε άτομα τα οποία μεταβαίνουν σε κράτος διαφορετικό του κράτους διαμονής ή ιθαγενείας τους, με σκοπό την τέλεση, την οργάνωση ή την

προπαρασκευή τρομοκρατικών πράξεων» και εξέφρασε την ανησυχία του όσον αφορά τα δίκτυα που έχουν οργανωθεί από τις τρομοκρατικές οντότητες και τα οποία καθιστούν δυνατή σε αυτές τη μεταξύ κρατών μετακίνηση ενόπλων κάθε ιθαγένειας και την κυκλοφορία των αναγκαίων για αυτές πόρων.

68 Μεταξύ των μέτρων που πρέπει να ληφθούν για την καταπολέμηση του φαινομένου αυτού, τα κράτη οφείλουν να μεριμνούν ώστε να αποτρέπουν και να καταστέλλουν τη στρατολόγηση, την οργάνωση, τη μεταφορά ή τον εξοπλισμό ατόμων τα οποία μεταβαίνουν σε κράτος διαφορετικό του κράτους διαμονής ή του κράτους ιθαγενείας τους με σκοπό, ιδίως, την τέλεση, τον σχεδιασμό ή την προπαρασκευή τρομοκρατικών πράξεων.

69 Ως εκ τούτου, το πεδίο εφαρμογής του λόγου αποκλεισμού από το καθεστώς του πρόσφυγα τον οποίο προβλέπει το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2004/83 δεν πρέπει να περιορίζεται στην περίπτωση των φυσικών αυτουργών τρομοκρατικών πράξεων, αλλά μπορεί να περιλαμβάνει και πρόσωπα που ασκούν δραστηριότητες στρατολογήσεως, οργανώσεως, μεταφοράς ή εξοπλισμού ατόμων τα οποία μεταβαίνουν σε κράτος διαφορετικό του κράτους διαμονής ή του κράτους ιθαγενείας τους με σκοπό, ιδίως, την τέλεση, τον σχεδιασμό ή την προπαρασκευή τρομοκρατικών πράξεων.

70 Επιπλέον, από τη διάταξη του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2004/83, σε συνδυασμό με εκείνη του άρθρου 12, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής, προκύπτει ότι ο αποκλεισμός από το καθεστώς του πρόσφυγα, τον οποίο προβλέπει η πρώτη εκ των διατάξεων αυτών, έχει εφαρμογή κι στην περίπτωση των προσώπων για τα οποία υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι υπήρξαν οι ηθικοί αυτουργοί πράξεων που αντιβαίνουν στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών ή ότι συμμετείχαν σε αυτές καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων στις σκέψεις 48 και 66 της παρούσας αποφάσεως, η συνδυαστική εφαρμογή των διατάξεων αυτών δεν απαιτεί ο αιτών την υπαγωγή σε καθεστώς διεθνούς προστασίας να ήταν ο ηθικός αυτουργός τρομοκρατικής πράξεως ή να συμμετείχε ως συνεργός στην τέλεση τέτοιας πράξεως καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο.

71 Συναφώς, ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή ότι η συμμετοχή στις δραστηριότητες τρομοκρατικής ομάδας μπορεί να περιλαμβάνει ευρύ φάσμα συμπεριφορών των οποίων η βαρύτητα διαφέρει.

72 Υπό τις συνθήκες αυτές, η αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους δύναται να εφαρμόσει το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2004/83 μόνον αφού προβεί, σε κάθε περίπτωση ατομικώς, σε εκτίμηση των συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών των οποίων έχει λάβει γνώση, προκειμένου να κρίνει αν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι οι πράξεις που τέλεσε ο ενδιαφερόμενος, ο οποίος πληροί κατά τα λοιπά τα κριτήρια ώστε να υπαχθεί στο καθεστώς του πρόσφυγα, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής αυτής της περιπτώσεως αποκλεισμού (βλ., σχετικώς, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, B και D, C-57/09 και C-101/09, EU:C:2010:661, σκέψεις 87 και 94).

73 Όσον αφορά το ζήτημα αν πράξεις όπως αυτές για τις οποίες καταδικάσθηκε ο M. Lounani μπορούν να εμπίπτουν στην έννοια των πράξεων που αντιβαίνουν στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2004/83, της ηθικής αυτουργίας σε τέτοιες πράξεις ή της συμμετοχής σε αυτές καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο, κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής, η τελική εκτίμηση της αιτήσεως υπαγωγής στο καθεστώς διεθνούς προστασίας απόκειται στις αρμόδιες εθνικές αρχές, υπό τον έλεγχο των εθνικών δικαστηρίων.

74 Μεταξύ των ενδείξεων που πρέπει να ληφθούν υπόψη, επισημαίνεται ότι, κατά την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου, ο M. Lounani ήταν ηγετικό μέλος τρομοκρατικής ομάδας διεθνούς εμβέλειας, η οποία καταχωρίσθηκε, στις 10 Οκτωβρίου 2002, στον καταρτισθέντα από τα Ηνωμένα Έθνη κατάλογο προσώπων και οντοτήτων σε βάρος των οποίων επιβάλλονται κυρώσεις και η οποία

εξακολουθεί να περιλαμβάνεται στον κατάλογο αυτό, ο οποίος έχει έκτοτε ενημερωθεί. Οι δραστηριότητές του λειτουργικής υποστηρίξεως των δραστηριοτήτων της ομάδας αυτής αποκτούν διεθνή διάσταση, καθόσον ενέχεται στην πλαστογραφία διαβατηρίων και στην παροχή συνδρομής σε εθελοντές οι οποίοι επιθυμούσαν να μεταβούν στο Ιράκ.

75 Οι πράξεις αυτές μπορούν να δικαιολογήσουν τον αποκλεισμό από το καθεστώς του πρόσφυγα.

76 Πρέπει να υπομνησθεί συναφώς ότι, όπως επισημάνθηκε στις σκέψεις **Error! Reference source not found.**, **Error! Reference source not found**. και 67 έως 69 της παρούσας αποφάσεως, τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας, ιδίως δε το ψήφισμα 2178 (2014), στο σημείο του 5 και στο σημείο του 6, στοιχείο γ′, καθορίζουν, μεταξύ των δραστηριοτήτων που πρέπει να καταπολεμηθούν από τα κράτη στο πλαίσιο της καταπολεμήσεως της διεθνούς τρομοκρατίας, τη σκόπιμη οργάνωση ταξιδίων προσώπων που μεταβαίνουν σε κράτος διαφορετικό του κράτους διαμονής ή ιθαγενείας τους, με σκοπό την τέλεση, τον σχεδιασμό ή την προπαρασκευή τρομοκρατικών πράξεων.

77 Ως εκ τούτου, το στοιχείο, αν υποτεθεί ότι έχει αποδειχθεί, ότι η ομάδα της οποίας ήταν ηγετικό μέλος ο M. Lounani δεν τέλεσε τρομοκρατική πράξη ή ότι οι εθελοντές που επιθυμούσαν να μεταβούν στο Ιράκ και τους οποίους συνέδραμε η ομάδα αυτή δεν τέλεσαν τελικά τέτοιες πράξεις δεν δύναται, εν πάση περιπτώσει, να αποκλείσει ότι οι πράξεις του M. Lounani μπορούν να χαρακτηρισθούν ως αντιβαίνουσες στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Το αυτό ισχύει, λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων στις σκέψεις 41 έως 54 και 66 έως 70 της παρούσας αποφάσεως, και για το στοιχείο, το οποίο μνημονεύει το αιτούν δικαστήριο στο τρίτο ερώτημά του, ότι ο M. Lounani δεν διέπραξε ούτε αποπειράθηκε ή απείλησε να διαπράξει έγκλημα τρομοκρατίας, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/475. Για τους ίδιους λόγους, η εφαρμογή του άρθρου 12, παράγραφος 3, της οδηγίας 2004/83 δεν απαιτεί να αποδειχθεί ότι ο M. Lounani ήταν ο ηθικός αυτουργός τέτοιου εγκλήματος ή ότι συμμετείχε σε αυτό ως συνεργός καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο.

78 Εξάλλου, το γεγονός ότι ο M. Lounani καταδικάσθηκε από τα δικαστήρια κράτους μέλους για συμμετοχή στις δραστηριότητρς τρομοκρατικής ομάδας και το ότι η καταδίκη αυτή κατέστη αμετάκλητη έχει ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο της εξατομικευμένης εκτιμήσεως στην οποία πρέπει να προβεί η αρμόδια αρχή.

79 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο δεύτερο και το τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, και το άρθρο 12, παράγραφος 3, της οδηγίας 2004/83 έχουν την έννοια ότι πράξεις συμμετοχής στις δραστηριότητες τρομοκρατικής ομάδας, όπως αυτές για τις οποίες καταδικάσθηκε ο αναιρεσίβλητος της κύριας δίκης, μπορούν να δικαιολογήσουν τον αποκλεισμό από το καθεστώς του πρόσφυγα, μολονότι δεν αποδείχθηκε ότι το οικείο πρόσωπο τέλεσε, αποπειράθηκε ή απείλησε να τελέσει τρομοκρατική πράξη. Όσον αφορά την εξατομικευμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών βάσει των οποίων θα κριθεί αν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι πρόσωπο είναι ένοχο πράξεων που αντιβαίνουν στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, ήταν ο ηθικός αυτουργός τέτοιων πράξεων ή συμμετείχε σε αυτές ως συνεργός καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο, το γεγονός ότι το πρόσωπο αυτό καταδικάσθηκε, από τα δικαστήρια κράτους μέλους, για συμμετοχή στις δραστηριότητες τρομοκρατικής ομάδας έχει ιδιαίτερη σημασία, όπως και η διαπίστωση ότι το εν λόγω πρόσωπο ήταν ηγετικό μέλος της ομάδας αυτής, χωρίς να απαιτείται να αποδειχθεί ότι το πρόσωπο αυτό ήταν το ίδιο ο ηθικός αυτουργός τρομοκρατικής πράξεως ή ότι συμμετείχε σε αυτή ως συνεργός καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο.

Επί του τετάρτου και του πέμπτου ερωτήματος

80 Λαμβανομένων υπόψη των απαντήσεων που δόθηκαν στα τρία πρώτα ερωτήματα, παρέλκει η απάντηση στο τέταρτο και το πέμπτο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

81 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απατρίδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, έχει την έννοια ότι, προκειμένου να γίνει δεκτό ότι συντρέχει ο λόγος αποκλεισμού από το καθεστώς του πρόσφυγα που διαλαμβάνεται στη διάταξη αυτή, δεν απαιτείται ο αιτών την υπαγωγή στο καθεστώς διεθνούς προστασίας να έχει καταδικασθεί για κάποιο από τα εγκλήματα τρομοκρατίας που προβλέπει το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.**

2) **Το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ', και το άρθρο 12, παράγραφος 3, της οδηγίας 2004/83 έχουν την έννοια ότι πράξεις συμμετοχής στις δραστηριότητες τρομοκρατικής ομάδας, όπως αυτές για τις οποίες καταδικάσθηκε ο αναιρεσίβλητος της κύριας δίκης, μπορούν να δικαιολογήσουν τον αποκλεισμό από το καθεστώς του πρόσφυγα, μολονότι δεν αποδείχθηκε ότι το οικείο πρόσωπο τέλεσε, αποπειράθηκε ή απείλησε να τελέσει τρομοκρατική πράξη, όπως αυτή ορίζεται επακριβώς στα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών. Όσον αφορά την εξατομικευμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών βάσει των οποίων θα κριθεί αν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι πρόσωπο είναι ένοχο πράξεων που αντιβαίνουν στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, ήταν ο ηθικός αυτουργός τέτοιων πράξεων ή συμμετείχε σε αυτές ως συνεργός καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο, το γεγονός ότι το πρόσωπο αυτό καταδικάσθηκε, από τα δικαστήρια κράτους μέλους, για συμμετοχή στις δραστηριότητες τρομοκρατικής ομάδας έχει ιδιαίτερη σημασία, όπως και η διαπίστωση ότι το εν λόγω πρόσωπο ήταν ηγετικό μέλος της ομάδας αυτής, χωρίς να απαιτείται να αποδειχθεί ότι το πρόσωπο αυτό ήταν το ίδιο ο ηθικός αυτουργός τρομοκρατικής πράξεως ή ότι συμμετείχε σε αυτήν ως συνεργός καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο.**

(υπογραφές)